

SA SELLA

SEGONA ÈPOCA Nº 28 *** 125 Pts.
OCTUBRE - DESEMBRE

Revista Informativa de Sencelles

ENCARA HI EREN TOTES ...

més informació a la pàgina 7

Dijous bo, embós bo

Diumenge, embós millor

SUMARI

Temps enrera.....	3
Església.....	4
Grup Parroquial d'Acció Social.....	6
Notícies Fresques.....	7
Esports.....	8
Grup Parlamentari PSM-EM.....	9
Cases i Terres.....	10
Agrupació Es Jonc.....	12
I vostè què opina.....	13
Cartes.....	14
Els nostres talaiots.....	15
Entrevista.....	16
Sa Sella respon.....	19

NOTA DE REDACCIÓ:

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels propis autors.

La data màxima per entregar cartes al director o articles pel pròxim número de Sa Sella és dia 31 de Desembre.

Les cartes al director han d'esser identificables o signades.

PUBLICITAT:

El preu únic de publicitat, en un tamany targeta, és de 1000 pessetes.

HAN COL·LABORAT EN LA CONFECCIÓ:

Toni de na Cavallera
Jaume Perelló
Margalida Llabrés
Simó J. Garau
Joan Florit
Maria Florit
Guillem Ferrer
Pere A. Llabrés
Francisco Ramon
Guillem Mut
Tomeu Morro
Maria Vich
Joan Morro
Jordi Zuàzaga
Antoni Vallès
Pep Vallès
Maria Zuàzaga
Francisca Llabrés
Pere Llabrés
Joana Ferragut
Manolo Varquiel

FOTOGRAFIA:

Pep Pons "Rei"

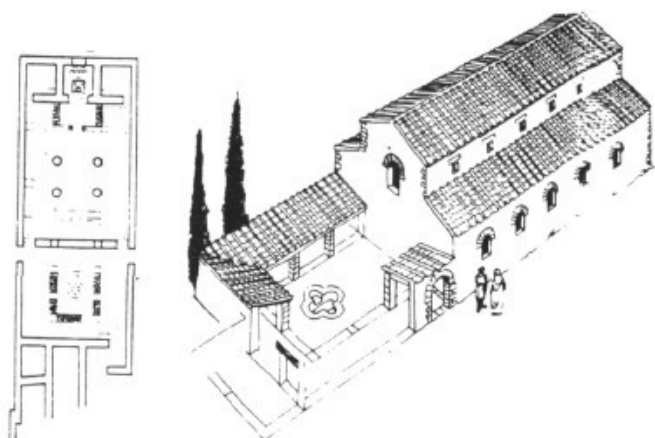
IMPRIMEIX:

Edicions Llevant, Manacor

Dipòsit Legal: PM 400-89

TEMPS ENRERA

Planol de la Basílica de Son Peretó. Manacor. I reconstrucció hipotètica de l'exterior de la basílica.

ELS SEGLES V, VI i VII.

L'època Vàndala i Bizantina.

Mallorca es integrada al regne vàndal dels anys 455-534 d. de C. Un d'aquets pobles que el 409 entraren a la península Ibèrica foren el vàndals. L'any 425 conquistaren Cartago-Nova i quatre anys després, passaren a Àfrica creant un regne que tingué com a capital Cartago, ciutat que ocuparen l'any 439.

Segons les fonts escrites l'any 424-425 els vàndals saquejaren les Balears però sembla que no les ocuparen d'una manera definitiva i per tant quedarien encara lligades a L'Imperi. Però el 454 el rei vàndal Genserik conquerirà definitivament les illes.

Les restes arqueològiques sobre l'estada dels vàndals a Mallorca es redueixen a monedes. D'altra banda, no han quedat topònims de l'època vàndala. Tot sembla indicar que la seva permanència, tot produint un impacte econòmic, no arrelà a l'illa.

L'intent de ressorgiment de l'Imperi occidental: les Balears sota el domini de Bizanci (534 - s.VII).

Les Balears seguiren el mateix destí del regne vàndal. Segons les fonts escrites, l'any 534 Belisari, general Justinià, aconseguí una victòria completa sobre els vàndals, mentre Apol·linar, un altre general bizantí, ocupà les Balears les quals, a partir d'aquest moment, quedaren vinculades administrativament a l'Imperi Oriental.

Les restes arqueològiques d'aquesta època, pròpiament bizantines, són molt escasses. S'han trobat monedes; un encenser i un capitell.

APUNTS PER UNA HISTORIA DE L'ESGLÉSIA DE SANT PERE DE SENCELLES

Notes històriques.

1) El vint-i-dos de Juliol de 1.691 es colocà la primera pedra de l'obra de l'Església de Sencelles. Se va celebrar una Solemne festa i predicà el pare Frai Antoni Suau, religiós de San Francesc d'Inca.

2) Reunit el consell i preveres de la Parròquia de San Pere dia vint-i-un de Maig de 1.364 decidim per comú sentiment nombrar beneficiat organista de la Parròquia nostra al molt Reverent Dr. D. Rafel Mascaró Prevere de la citada Parròquia per a Glòria de Déu i de la seva Mare Maria.

3) De la Capella de Sta. Catalina Thomàs.

He rebut de les obres de sa capella de la Beata Catalina Thomàs de l'Església Parroquial de Sencelles, trenta lliures per or i treball de pintar el ninxo de dita capella. Sencelles, 31 d'agost de 1.843

4) He rebut de D. Llorenç Llabrés Prevere i Vicari de la Parròquia de la Vila de Sencelles vint-i-quatre lliures a compte d'una estàtua de la Beata Catalina Thomàs que estic treballant per compte de dit Senyor.

Palma, dos de juliol de 1.846

Firmat M. Torres

L'Actual Temple parroquial ja fa uns 250 anys que s'acabar la seva construcció i durant els 1.880 i següents es va construir a la part dreta la Capella Fonda o del Roser. Encara que quasi cada any se procurava fer un repàs a la teulada per tal d'arreglar les goteres, actualment ja era imprescindible emprendre les obres d'una forma més definitiva.

Per això el 7 de setembre d'aquest famós 1.992 es començaren les obres de reparació de totes les teulades de la capella Fonda que han continua sense interrupció fins el 30 d'octubre.

El 7 de Novembre s'ha començat la taulada de la Rectoria, i després es continuarà per realitzar les obres necessaries per consolidar el cor del Temple parroquial per poder col·locar l'orgue construït per D.Mateu Bosch l'any 1.746. Actualment restaure aquest valuós orgue, D.Pere Reynés.

Ens alegraria a molts que l'any 1.993 es pogués inaugurar l'orgue amb una sèrie d'importants concerts.

La Parròquia agraeix profundament els donatius de tots els feels que col·laboren pel sosteniment de la parròquia.

Col·laborem tots! Gràcies.

CAMPAMENT DE L'ESCOLANIA

El passat mes de setembre, l'escolania va participar d'un campament organitzat per la Parròquia. El lloc de trobada va esser a la Casa de les Germanes de la Caritat de la Colònia de Sant Jordi. Ens ho passàrem molt divertit, ja que encara feia molt bon temps. Ens varen acompanyar, aquests dies d'unió i germanor, Sor Catalina Crespi, Don Simó, Na Maria "Lipa" i na Margalida "Renyina".

Partírem el divendres al capvespre. Arribàrem allà i amb el bon temps, aprofitàrem per anar a la platja. Després de sopar anàrem a fer una volta per la Colònia.

El dissabte vespre, els escolans més grans prepararen una festa amb uns quants jocs d'entreteniment. Arribava el diumenge, ningú frissava d'aixecar-se, però sí, ens aixecàrem amb el goig d'aprofitar el temps.

Al capvespre començaven a venir els pares, i per donar-los la benvinguda, no hi va poder faltar un gelat d'allò més bo que ens va servir Sor Catalina.

Poc després venguérem cap a Sencel·les.

Així passàrem aquest campament i si Déu ho vol, l'any que ve hi tornarem.

El passat 17 d'octubre, els residents, personal i junta directiva de la Residència Sor Francinaina de Sencel·les celebraren una diada de germanor en el puig de Santa Llúcia de Mancor. Després de la celebració de l'Eucaristia compartiren amb alegria el dinar molt ben preparat per les religioses que cuiden la Casa d'espiritualitat. Aquest dia com a prova de gratitud pels serveis dedicats a la Residència s'entregà una placa a Mn. Bartomeu Oliver i a D. Nadal Campaner.

El pròxim any 1.993 es compliran els 75 anys de la Fundació Sant Francesc d'Assís instituida per D. Francesc Verd i que té com objectiu atendre a les persones majors. La nostra Residència està cuidada gràcies a l'esforç i entrega de les Germanes de la Caritat del

nostre convent i tots els que hi col·laboren.

GRUP PARROQUIAL D'ACCIÓ SOCIAL

Els membres del Grup d'Acció Social Parroquial, un any més, hem projectat el nou curs amb diferents activitats, sempre dins una línia cristiana, i com a tal:

Ens sentim cridats a fer un món millor.

Vivim el desig d'estimar als nostres germans.

Ens sentim amb ganes de treballar per tot el que és bo, és just i és recte.

Veim que es fa necessari anar contra corrent i no deixar-nos dur per la vida còmoda.

Malgrat que moltes vegades tenguem una idea clara, la tasca no és fàcil, però tampoc és impossible si tenim a la Beata Francinaina com a model.

Són sensibles davant tant sofriment dins el món, som conscients de no poder arreglar-ho tot; moltes coses ni tan sols estan en ses nostres mans. Malgrat això, no ens ha de dur cap a una passivitat, un passotisme, un no fer res, etc.

Som un grup que ens proposam petites tasques: recollides per Deixalles, servir al menjador de Ciutat, ajudar a la Parròquia i, de cada dia un poc més, estar oberts als més pobres.

També veim molt necessari treballar perquè sigui més agradable la convivència dins el nostre poble i, sobretot, dins les nostres famílies.

Grup d'Acció Social

MALLORCA SOLIDÀRIA

Cap al 0'7%

NOTICIES FRESQUES

S'Ajuntament demana a tots els qui encara no tenen un disco que els espenyi sa fatxada, que passin per sa Casa de la Vila. Feis via! ...que en queden pocs.

No mos explicam la polèmica d'Es Jonc entre sonadors i balladors. Amb lo molt que tots escaïnen...

Sa Sella agraeix públicament sa invitació en es "banquete" d'es P.P. de s'altre dia. Tanmateix, no mos agrada sa porcella!

Primer, va ser s'aigo. Després va ser sa creu. Llavors, es discos. Més tard, sa depuradora. A continuació, ses festes... Quina vos pareix que serà sa pròxima? (Sa resposta... ben aviat!)

I ara, una de vados: Com vos pareix que llevaran es cotxos mal aparcats?...Si no tenim grua, haurem de treure els pocs muls que queden.

Per no espenyar es trispol d'es poliesportiu, fan anar sa gent descalça. I es dia d'es sopar, com anaven? (Vos imaginau es President sense sabates...?)

En Barramot, per tenir tothom content, comprarà un sello i firmarà per tot. Així no hi haurà tants de mals de caps...

Esperam que es d'es PSM comencin una novena a Santa Llucia i a Sant Bernat perquè els conservi tant sa vista com ses orelles.

Com cada any, ve Nadal. (I esperam que enguany no venguin els reis, perquè es de l'any passat...).

Sabem que volen organitzar es Reis i un Betlem vivent. Aconsellam que se retrassi un poc, i així arreglarem Reis, Santa Agueda i Carnaval. (Com diuen, ...tres en uno).

Primer, vèiem en Guillem de Ca's Canar que corria pes carrer. Després, vérem ses bicicletes. I, mira per on!, s'altre dia mos pensàrem veure es de sa comèdia que "ensaiaven" pes carrer.

El del PSM se'n va anar, però ha conservat sa cadira (trànsfuga). Es des Independents va esser més viu: se'n va dur sa cadira a ca seva. (Com que no pot seure, no n'han pogut posar un altre).

Després de molts d'esforços, hem arribat a aclarir que es des PSM va vendre sa cadira al Grup Mixt. Lo que no sabem és a qui la vengueren ets Independents. Suggestim que, si tanmateix no ha de venir es substitut, que s'hi assegui es Saig o en Pep Bitzo.

No volem anomenar peça, però sabem que es va presentar a sa presidència de s'APA i desaparegué sa cadira; es va presentar a s'Ajuntament i desaparegué sa cadira. Ara, em sentit que se presenta a s'APA de s'Institut d'Inca. Demanam que qualcú els avisi perquè tenguin temps d'amagar es mobles...

EN BARRAMOT

Avui aquesta secció de sa Sella, té bastantes coses a dir-vos ja que l'actualitat esportiva de Sencelles és bastant extensa, parlarem de futbol, bàsquet i també vos direm que les classes de Taekwondo i gimnàstica duen el seu procés.

En primer lloc, vos informarem sobre el Club del At. Sencelles, els de 3ª Regional. L'equip està situat a mitjana taula, i pareix fins ara un poc irregular, però pareix que estan entrenant amb molt de sacrifici, i el treball traurà el seu profit.

Ara veurem com es trobava L'At. Sencelles de TERCERA REGIONAL a principi d'aquest mes de Novembre:

Clas	J	G	E	P	GF	GC	Punts
5è	5	2	0	3	8	6	5

L'Equip d'infantils no ha trobat el ritme, està encaixant moltes goletjades, però poc a poc amb esforç, aniran sumant punts.

També tenim la seva classificació a principis de Novembre:

Clas	J	G	E	P	GF	GC	Punts
13è	3	0	0	3	2	42	0

Esperem que quan vos mostrem altres classificacions aquests equips estiguin classificats dins un lloc privilegiat.

Com sabem L'At. SENCELLES té una secció de Bàsquet. Aquest equip milita a la categoria (SENIOR MASCULÍ, GRUP B-IMPAR).

Pot esser el primer any que participen a la competició, estan obtenint bons resultats; l'equip està compost per dotze jugadors, i pareix que jugadors i directius s'ho han agafat amb la màxima serietat. Generalment, juguen el diumenge al matí al pavelló cobert. Esperem que als propers números de la revista poguem donar-vos més informació d'aquest nou equip local.

Ara podreu veure com anaven classificats a principis de Novembre:

Clas	J	G	P	BF	BC	Punts
5è	4	2	2	171	208	6

OBSERVACIÓ:

j=jugats

g=guanyats

e=empatats

p=perduts

gj=gols a favor

gc=gols en contra

p=punts

bf=bàsquets a favor

bc=bàsquets en contra

Del club Ciclista Sencelles, ens digueren que estan preparant les pròxima temporada, sobre tot, en la cursa del Pla de Mallorca els components del club seran uns dotze o tretze.

També vos direm que el component del C.C. Sencelles Joan Bennàssar, de Ca'n Morey, obtengué el 3er. lloc a la carrera celebrada a

Sineu pel campionat de Balears, a últins de setembre.

De les classes de Taekwondo i Gimnàstica de manteniment, que es duen a terme al Pavelló cobert, vos direm que hi ha molta participació per part dels interessats. Com sabem, les classes són els dimarts i els divendres de set a deu de la nit.

Grup Parlamentari PSM i EEM

EL PSM PLANTEJA LA NECESSITAT D'UNA POLITICA HIDRAULICA

La situació dels recursos d'aigua potable a les Illes Balears pot arribar a esser crònica si no es prenen mesures.

La sobreexplotació a la qual se someten els aquífers de les Illes Balears va adoptant un perfil amenaçant. Eivissa i Formentera -i si segueixen potenciant els camps de golf- ja han hagut d'optar per sistemes cars i de gran cost energètic com són les potabilitzadores. A Mallorca s'ha passat de proposar una absurda política de construcció d'embassaments a proposar una costosíssima i poc clara política de grans obres (Sa Costera, Sa Marineta,...). L'objectiu és clar: aportar recursos des de la Part Forana per a garantir el subministre a Palma i Calvià.

Mentrestant la minva dels recursos hídrics és constant. Aquest estiu la situació s'ha fet crònica a moltes àrees, en especial a les zones més afectades per extraccions massives. En aquest sentit les mancances de Palma duen al fet que EMAYA fomenta una política de saqueig dels recursos hidràulics de Mallorca. És preocupant que

es vagin duent a terme actuacions de la manera més alegre, sense cap casta d'apariència de planificació, dirigides a augmentar les captacions, mentre es manté una política d'augment de la urbanització i de foment dels camps de golf (un sol camp de golf consumeix l'aigua equivalent a una ciutat de 10.000 habitants).

De les darreres eleccions ençà, amb la victòria del PP a Ciutat i el seu control sobre EMAYA, s'han intensificat les actuacions dirigides a captar recursos a la Part Forana -a municipis sovint del PP/UM- per tal de garantir el subministre de Palma. Aquestes actuacions (Llubí, Sencelles,...) es van donant per un fet, mentre es disculpa la improvisació i la manca de planificació amb l'argument que les competències per a planificar les té l'Administració Central. Realment, pareix que no hi ha cap intenció de preveure una política hidràulica progressista, sinó d'afavorir negocis fàcils (camps de golf, urbanitzacions, interessos dels subministradors d'aigua, etc.).

Ciutat de Mallorca, octubre de 1992
OFICINA DE PREMSA

CASES I TERRESSON LLUCIÀ

El nom de Son Llucià designa actualment un petit grup de tres cases veinades situades entre Biniferrí, el torrent de s'Estorell (també anomenat Rafal Garcés) Jornets, Sarissal i Son Eloi.

Documentada des de 1.675, aquesta possessió pertanyia a Joan Verd -Llucià- de la família de la qual prengué nom.

De les tres cases la més gran i més antiga és la de la dreta.

Segurament fou la primitiva, part de la qual es va segregar per formar les altres vivendes. La divisió la possessió ja consta des de 1.784, any en que ja s'hi havia format el nucli de tres cases i era denominada indistintament Biniferrí o Son Llucià. Actualment els dos noms estan perfectament diferenciats.

A l'any 1.675 Son Llucià ja tenia a les cases celler i molí de sang. Estava fonamentalment dedicada al conreu de cereals, lleguminoses, vinya i també tenia figueral i garroverars.

En quan al ramat hi havia una guarda de cinquanta ovelles i estava valorada en 2.200 lliures.

La possessió seguint el procés històric d'establiment (divisió de la propietat) que ocorregué

per tot Mallorca, està molt repartida. Així i tot la família que ara és la propietaria de la major part de l'antiga possessió té constància de que ha mantingut la seva relació continuada des de set o vuit generacions enrera.

Avui dia el conreu de la terra es limita a la sembra de pastura i cereals per a atendre les necessitats de la petita guarda d'ovelles. En molts de punts el torrent fa de frontera divisòria entre les terres de conreu i els alzinars i boscos que abunden a la possessió. Aquets alzinars, amb els seus agraïts aglans, fan les delícies de les ovelles.

Enmig d'una tanca d'alzines hi ha un curiós aljub: el coll, a més d'estar cobert per una capelleta, està enrevoltat d'unes piques interconnectades que servien per abeurar el ramat, mostra de l'habilitat de l'enginyeria popular mallorquina. L'aljub, fet de maressos és d'una simplicitat extraordinària, però conjuga practicitat i bellesa.

Com per tot arreu del terme de Sencelles la vinya a Son Llucià tingué una preponderància destacada sobre els altres cultius, fins la fil·loxera i la crisi que va produir a finals del s.XIX arruinà tota la indústria vitivinícola. Amb els anys les vinyes de Son

Llucià foren totalment arrabassades però la importància que tengué en el passat encara en queda constància amb el celler sotarrani de les cases.

Aquest celler està dividit en dues parts, separades per un gran arc de mig punt que sosten la casa. Dedins, com a vestigis muts de la passada cultura del vi hi resten les botes, botelles i barrals, a més de tots els estris que s'usaven per a la vermada.

Just arran del camí s'hi aixeca la casa. Devora el portal principal (que és un arc de mig punt) hi ha un pedrís, que antigament era més alt i era el pujador de senyores per anar en carro o a cavall. Davant les cases hi ha dos pins que refresquen les nits d'estiu. Estant a la fresca es pot admirar la vista que s'esten davant: pujols, pinars,... i Costitx.

La casa té dos pisos. Els amunts són utilitzats com a magatzem, traster i rebost. Entre d'altres vells objectes hi ha una de les antigues mesures mallorquines de gra, una barcella. L'interior de la casa té dos aiguavessos separats per l'arc. A cada part de l'entrada, decorada amb una taula i una caixa del més pur estil mallorquí, hi ha les distintes habitacions.

El segon aiguavés serveix de distribuïdor per anar a la cuina, a la porta del pati (que es tanca amb un inusual pany), a una habitació, al bany i al rebost, que es troba baix de l'escala que puja la pis superior. A aquesta mateixa paret hi ha els comuns respiralls circulars foradats geomètricament.

En el pati interior hi ha la cisterna de la casa, amb el coll redó i la pica de pedra viva. Per treure l'aigua s'emptra un sistema de doble corriola. En aquest pati hi donen: l'antic molí de sang en desús (però que conserva les moles de pedra), el paller als sostres, els estables amb les menjadores de fusta, una segona cuina que compta amb un forn interior i amb un cossi devora la foganya.

Devant hi ha la cotxera, on s'hi guarden gran quantitat d'eines antigues (xapetes, xorracs, galivans una esmoladora de peu...) i també serveix per posar a cobro un dels primers tractors nord-americans que arribaren a Sencelles. A un cantó del corral hi ha un pou amb un doble fons. Damunt la pedra del coll del pou està recobert de fusta, perquè les gerres, amb el contacte amb la pedra no es trencassin. Aquest conjunt el complementa unes piques i un rellotge de sol situat part damunt la corriola.

Agraïm a na Catalina Ferragut i a la seva neta na Catalina Aloy el temps que perderen darrera nosaltres.

Maria Florit i Joan Florit

AGRUPACIÓ Es Junc

L'escola de música per formar els futurs sonadors d'Es Junc ha començat un nou curs. Si estau interessats en aprendre a sonar qualche instrument, encara hi sou a temps per apuntar-vos-hi. A la Biblioteca, de dimarts a divendres de 18 a 20 hores podreu demanar més informació.

i vosté, qué opina?

A la darrera edició de Sa Sella, que en bona part anava dedicada a les festes d'Agost, sortiren al llarg de totes les cròniques festives una gran quantitat de referències i de qüestions sobre el Grup de Teatre Santa Agueda: perquè no havia participat enguany, els motius de l'absència, les comèdies dels organitzaedors, etc. És per això que nosaltres dos, com a components del Grup ens hem decidit a escriure quatre retxes damunt aquest tema i explicar la nostra versió del que pot haver succeït.

En primer lloc hem de fer notar que si bé l'any passat es va dir que les festes s'havien improvisat perquè la nova majoria municipal no havia hagut de preparar gran cosa (d'aquella manera varen sortir !!!), enguany, després d'any i mig governant no hi ha excuses: s'han fet les festes així com es volien i la política cultural (n'hi ha?) és la que es vol.

Per què no hem actuat enguany a Sencelles?

- Des del mes de novembre de 1991 tenim demanada una sala al Casal de Cultura per poder amagar-hi tots els nostres estris i eines. Encara ara és l'hora de què qualcú es DIGNI a contestar-nos, mentres tant la meitat dels objectes van desapareixent.

- Es nota un desinterés total en front de la nostra tasca cultural. Una mínima preocupació pel que feim o deixam de fer.

- Cada dia són més les dificultats per trobar un lloc apropiat per fer els assatjos (si hem d'anar al Gimnàs Cobert, a damunt ens cobrarien !!!). Cada any ens treven dels locals que anvem emprant, que tot s'ha de dir, no eren cap meravella. Enguany ens trobavem al carrer.

En definitiva, ens hem cansat de pelegrinar d'un lloc cap a l'altre revent escaldades de tothom, i tot per no res ...

Si qualcú pensa que el problema és econòmic, o que donant una subvenció en doblers se soluciona tot va ben errat, els doblers les pessetes no ho adoben tot (encara que sempre venen bé). Moltes vegades fa més una bona cara, una rialla a temps, una paraula d'encoratjament que mil de pessetes de subvencions. Ara es veu que s'usa "vos donam 80000 ptes i vos ne desfeis, mestres no empreneu ..."

Ja sabem que tota l'aigua no es perd mai pel mateix costat, però també és ver que és xerrant que

la gent s'enten, amb nosaltres pareix que no hi ha massa xerrera.

És molt trist que a un poble tant petit quan surten noves iniciatives (Grup de lluita contra el càncer, equip de bàsquet) les anteriors estiguin destinades a l'ostracisme. Per ventura els nostre Grup haurà estat el primer en caure davant aquesta nova política cultural.

Sa Mostaca i en Tamborino.

C A R T E S

AL SR. JOAN ROIG, EX-BATLE I ACTUAL
REGIDOR DEL MOLT ILLUSTRE AJUNTAMENT
DE SENCELLES.

Abans de començar, i si no t'has de sentir ofès per això, et vull dir que faig comptes de tractar-te de "tu" en aquesta carta. Encara que a la que vares publicar al número passat de "Sa Sella" em tractassis de vostè, trob que fa massa anys que ens coneixem per continuar (o instaurar) segons quins formulismes. A més, no tenc ganes de fer comèdia.

Vull dir-te que m'he decidit a escriure aquesta carta en resposta a la que, com ja he dit abans, publicares fa uns mesos. Més que res, per puntualitzar una sèrie de qüestions en les quals, com pots imaginar, no hi estic d'acord. El primer punt que em va sorprendre va ser la teva ironia en referir-te al meu moment com a Delegat de Batlia a Ruberts i Ca's Canar. Dius que en aquest cas es passà "molt per damunt les institucions", "com si es tractàs d'un clan familiar", oblidant les prerrogatives legals que un batle té a l'hora de nomenar aquest tipus de Delegat. Tu mateix, a Biniali, nomenares una persona sense cap tipus de càrrec per a ocupar aquest lloc, com bé et va haver de recordar el batle a un dels primers Plens que va celebrar el nou Consistori. I ja ho saps: sa millor predicació és s'exemple.

Després, m'acuses de desprestigiar els anteriors Consistoris. Joan, pots ben creure que en aquest moments actuava com a portaveu de la majoria de ruberters, que, en repetides ocasions, m'havien fet a saber el seu parer sobre aquestes qüestions.

Seguidament, parles de tota una sèrie de millores realitzades a Ruberts durant els vuit anys que vares esser batle. Perfecte. Però pense que això va ser realitzat durant vuit llargs anys. Només mancaria que en tot aquest temps no haguéssiu pogut fer-hi res. De veres, crec que amb el Consistori actual no demostra tanta paciència! Però allà on tornes a equivocar el pas és quan parles de la teva conversa amb el propietari de Son Jordà, Sr. Miquel Perelló. És cert que li demanares permís per a ocupar tres metres de llargària per dos d'amplària, que suposa eixamplar la sortida a la carretera de Sineu.

Això, emperò, no és eixamplar tot el camí, que, per cert, va ser el motiu de la gran festa preparada per tot Ruberts.

Per tant, quan em tractes de mentider, calumniador i parles d'honrades i serietat, et faig saber que tu em dus la davantera en les dues primeres i jo, en les dues darreres. I passant a parlar de medalles: no en vull cap que no sigui meva i, de moment, l'única que duc penjada, i des de fa molts d'anys, és la de la Mare de Déu del Carme.

Per això no m'estranya que el poble, a l'hora de donar les notes fa un any i mig, posàs al meu grup un aprovat i al vostre el fés repetir curs

i d'aquest dia sa ràbia
encara et dura
i no ho pots disimular
i aquest no poder comendar
t'ha duit a s'amargura.

Simplement, Toni de na Cavallera.

Els nostres Talaiots

Aquesta sèrie d'articles sobre els talaiots del nostre terme arriba a la seva fi.

Per a fer aquests treballs hem fet servir un mapa del professor Mascaró Passarius que ha estat fonamental per localitzar els talaiots que hem anat descrivint a la revista.

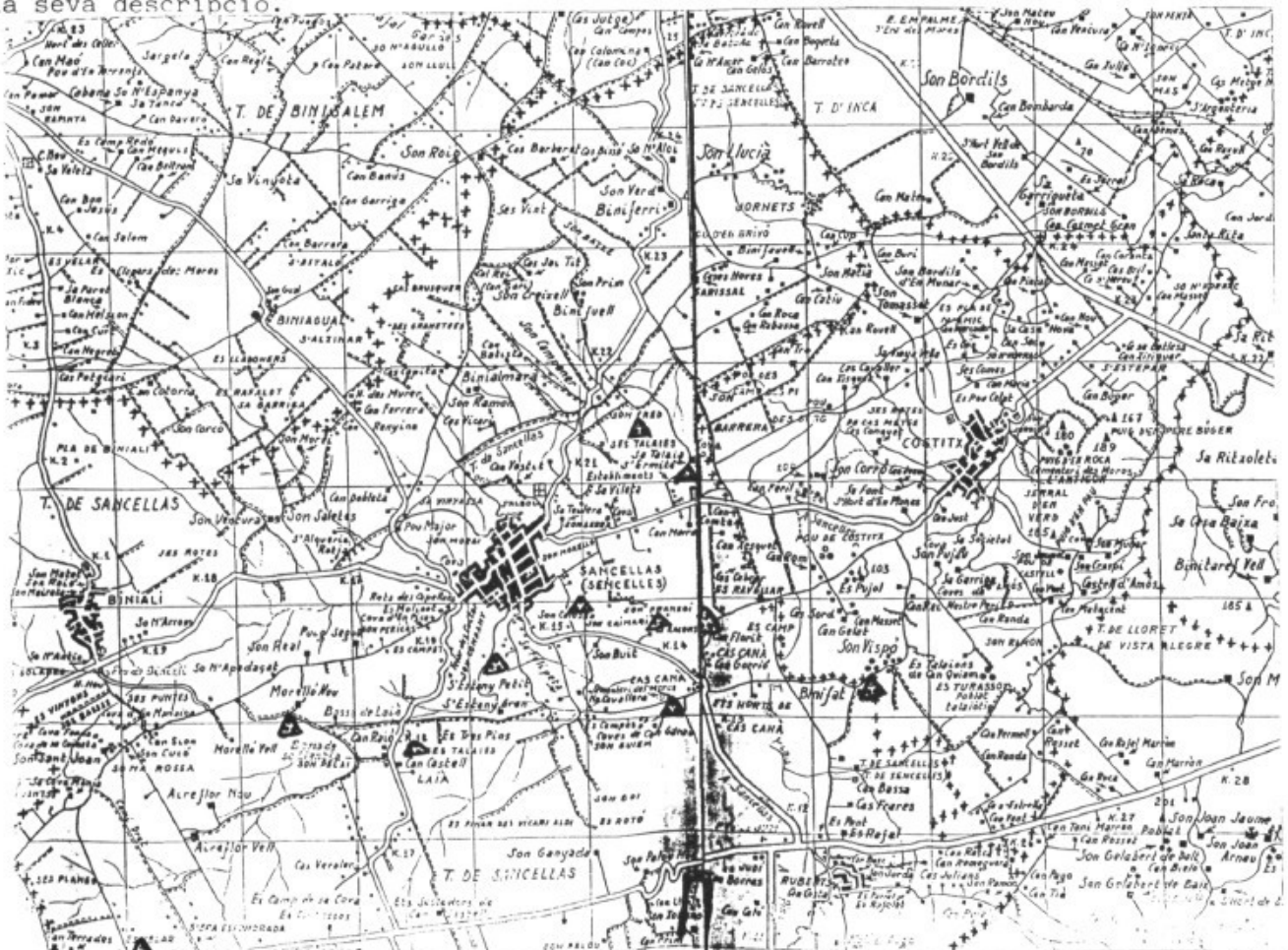
Damunt el mapa hi ha altres indrets assenyalats com a construcció talaiòtica, com són: Morelló Nou, Ses Talaies (Ca'n Raió), S'Estany Petit, Son Calussa i Son Caimari. El motiu de no fer un article damunt cada un d'aquests llocs és, en alguns cassos, la inexistència de restes; en altres, perquè s'hi ha construït damunt i, en alguns cassos, l'estat de les restes ens ha fet impossible la seva descripció.

Totes les definicions i mides de les construccions talaiòtiques han estat fetes per nosaltres, intentant deixar contància d'aquests monuments.

Per acabar, voldríem insistir en la conservació dels talaiots, que són part important de la història de Mallorca.

Francisco Ramon
Pere A. Llabrés

Nota: Vos oferim un planell on hem indicat els principals punts talaiòtics del terme de Sencelles.

ENTREVISTA

...PERQUÈ TÉ MOLTES COSES QUE
CONTAR-NOS'

Com era la feina d'aquel temps?

Era una feina de camp. Ens llogaven de petits a collir ametlles, que era lo que sí treia més, a segar faves i altres coses. I si no feies feina, no menjaves, ja que, quan arribaves a ca teva amb les butxaques buides, ta mare te deia que te n'anassis a passetjar, que avui no hi havia res per menjar.

Quantes feines heu fet a la vostra vida?

Moltíssimes, però la que sempre he considerat que ha estat la meva feina ha estat la de pastor, ja que mon pare ja ho era i jo ho vaig seguir essent. I, gràcies a Déu, que al meu fill no li va agradar la feina de pastor, perquè avui en dia no se treu res amb les ovelles. En canvi, fa trenta i quaranta anys que se treia molt amb les ovelles.

Encara hi feis de pastor?

Sí, encara hi faig. A jo m'agrada molt guardar ovelles i encara en tenc un parell, però no n'hauria de tenir cap. I cada dimecres vaig a Sineu, al mercat, amb ses ovelles que tenc per vendre.

Se pot viure de la feina del camp?

No, avui en dia ja no s'hi pot viure, a no ser que s'hi dediqui tot el dia: de nit, arreglar els animals, i de dia, estar amb els homes llogats per fer les feines del camp. Però d'aqueixes persones ja no se'n troben.

No vos passà pel cap vendre les ovelles i fer un hotel a vorera de mar?

No, això no, mai. Mai m'ha fuit l'idea de les ovelles. Però coneixia un dels encarregats de l'hotel Formentor que hi va col·locar al meu fill Miquel, per fer-hi

feina de cuiner. Però a jo mai me va tirar això del turisme.

Dels dos fills i les dues filles que heu tengut, n'hi ha hagut cap que s'hagi dedicat al camp?

No, però els hi agrada, perquè jo els he ensenyat molt bé les feines del camp. En Felip és el que li agrada més, sobre tot les ovelles, com a jo, però no s'hi ha dedicat perquè hi han de passar moltes hores i, avui en dia, ja no val la pena.

Què valia més, una finca a vorera de mar o una finca al pla?

Abans, ningú anava a nedar a la mar, i clar, les finques a vorera de mar no valien res. Valia més una finca al pla perquè feia bon blat.

Quantes ovelles tenia ara?

Ara en tenc 32, perquè fa quatre mesos que en vaig vendre cinquanta, i l'any que ve, només en tindrè set o vuit per fer un xot per Pasqua als fills.

Com que ara ja cobr, ja no necessit les ovelles per guanyar doblers pers viure.

Com anàveu a les finques que hi teniu les ovelles?

Sempre s'hi anava a peu, però mon pare me va comprar una bicicleta usada per deu duros, que tenia un pinyó fixo i les llantes eren de fusta. No era de les més noves, però ja anava bé.

Les bicicletes de passeig, ben montades, amb "portabultos" i farol ja valien trenta duros a ca'n Bibiloni.

Quant vingueren els primers cotxes a Sencelles?

Jo era molt nin encara. Me'n record que els més vells del poble els hi deien "carros de foc".

El primer que hi va haver va esser un Ford de'n Miquel de Sa Tenda. Aquest sempre anava molt a Ciutat i tothom li comanava coses perquè les hi dugués. Nosaltres, els nins del poble, sempre li corríem darrera quan venia o quan se n'anava, ja que no feia molta de via. Llavors també, en comprà un el senyor "Robust". En total, n'hi arribà a haver tres o quatre, però no més. Quan n'hi hagué molts va esser quan s'acabà sa guerra, perquè abans, donaven el carnet com donar un xigarro.

La Guerra Civil vos va afectar amb la vostra feina?

No, a la feina no, però sí a jo, perquè vaig ser l'únic senceller que hi va anar.

Me vaig presentar al Servei Militar en el 38 i, vuit dies després d'haver-nos presentat, ens donaren un fusil, i això que mai havia estat caçador, i ens dugueren al "frente". Vàrem fer el servici durant 7 anys.

Quan s'acabà la guerra, me dugueren a Inca, i llavors a Manacor, i després demanaren voluntaris per anar a Africa i jo me vaig

presentar. A Africa fèiem de picapedrers, i de moltes més coses, però, al manco, allà no s'hi passava fam. A Africa vàrem aprendre a dir en moro tot allò que havíem de menester per menjar. Els ous eren les "almaidas", el mercat era el "socco", ses figues, "carnotos", i moltes més coses. Allà hi estàrem 9 mesos.

Trobareu Mallorca canviat quan tornàreu?

Sí, bastant, perquè llavors va ser quan començaren a fer el primers hotels a vorera de mar i els primers xalets.

També va començar a haver molts de forasters, perquè aquí s'hi guanyava bastant i hi havia molta feina amb la construcció d'aquests primers hotels.

Les festes d'ara són les mateixes que fa vint anys?

No.

Han canviat per bé o per malament?

Per bé en el meu veure. Perquè abans, fa cinquanta o seixanta anys, a Sencelles, el dissabte de la Mare de Déu d'Agost feien una revetla. Mollaven coets i bufetes i els nins les encalçaven fins a Biniagual o Son Roig i, a vegades, fins a Sa Talaia, perquè les bufetes anaven segons vufava el vent. Les encalçaven de devers les onze del vespre fins a les quatre del matí i quan l'agafaven, tornaven. I això era la revetla del poble. Llavors, al se'n demà, el dia de la Mare de Déu, hi havia l'Ofici amb les xeremies i el ball de l'Oferta. Quan acabava l'Ofici, tothom anava a ca seva a dinar, que aquest dia era molt bo. Llavors, a les quatre de l'horabaixa, corrien al Cos. Marcaven uns solcs amb l'arada i cadascú havia de córrer per allà on li deien. Tot el temps, les xeremies sonaven.

I això eren les festes de la Mare de Déu que acabaven amb Jotes i Boleros.

I només hi havia trui per les festes de la Mare de Déu d'Agost?
No hi havia quintos?

Sí, els quintos ja suzaven. No feien el que fan ara però solien fer un dinar. Anaven a les possessio i demanaven " ens donau res pels quintos? ". I te donaven qualche cosa i llavors feien un dinar. Són ben antigues les festes dels quintos.

Un any, els doblers que varen recaptar, uns quaranta o cinquanta duros, que llavors eren molt, els varen haver de donar a l'amo de sa caseta de Son Pou de Ca S'Escolà perquè, de les destrosses que havien fet, va haver de logar una dona per fer la caseta neta, perquè sa mare no el barretjàs.

Quants de dies de festa hi havia?

Només n'hi havia dos.

Hi venia gent de fora poble?

No, de fora poble no, però venia gent de Biniali, de Ca's Canar, que hi havia devers deu famílies, de Rubertes, que n'hi havia devers quinze, de Jornets, que n'hi havia set o vuit, i de Ca'n Racó, que llavors tenia les seves pròpies festes.

Amb aquesta evolució del temps, heu trobat que la joventut d'ara té les mateixes idees que abans?

No, ni les pot tenir ni les tindrà mai, perquè ara la vida és diferent. Avui en dia, qualsevol jove té estudis primaris i una carrera, i abans això era impossible. Avui, un jove que tenguí bon cap podrà estudiar molt i trobar feina ben col·locat i llavors t'havia de posar a fer feina de molt jove, perquè si no, no dinaves. Això no vol dir que a cada poble no hi hagués dos o tres que estudiassin, que eren

els fills dels senyors, encara que les carreres d'abans només duraven dos o tres anys.

Són més "gamberros" els joves d'avui en dia?

Sí, de molt. Avui en dia hi ha molt de "gamberriesme". Abans, si ton pare te deia "a tal hora has de ser aquí", hi havies d'esser, perquè, si no, hi havia garrot. Com el que me va passar a jo, que, per voler anar a les festes de Santa Eugènia, vaig arribar tard a ca meva. Mon pare ja m'esperava a s'era per batre i me va donar un aplec de gaiatades que me va rompre el gaiato damunt.

Ara, els joves se'n van de festa i arriben quan arriben i son pare no els diu res. I, si li diu, el fill les fuig, i llavors son pare té el mal de cap de cercar-lo.

Abans, també els joves havien de fer el cap viu de més petits, i quan eren ja més majors, no eren tan "gamberros".

Ens contau una anècdota de la vostra vida?

En Miquel de Sa Tenda havia duit de Ciutat un barral de cassalla per l'amo de Son Calussa, durant el temps de batle. Sa mare de na Maria Xim, jo, i tots els al.lots que vivien per aquí, sempre jugàvem per darrera el cotxe i ens vàrem donar compte que duia el barral de cassalla per l'olor que feia. I tots, després d'haver pogut obrir el cotxe, en vàrem començar a beure un poc. A jo, me va pegar al cap, me'n vaig anar a jeure damunt s'acera, a una cantonada. Quan ses dones passaven me deien: " Què tens, ninet?" I jo els constestava: "Tenc mal de cap". "I on és ta mare?". "Es a cavar faves". Quan ma mare arribà,

ja li havien donat la notícia que el seu fill tenia molt de mal de cap i jeia pel carrer de malament que estava. Ma mare me vengué a cercar i me dugué a ca nostra a jeure al llit. En Miquel de Sa Tenda va venir a treure el cotxe perquè se n'havia d'anar i va veure que li havien obert i havien begut el barral de sa cassalla. Vengué a veure a ma mare i li digué: "Ja sé que té aquest nin. No té res. Va gat. S'ha fotut mig barral de sa cassalla". I ma mare me va rompre la granera damunt.

I després de xerrar més d'una hora amb l'amo en Miquel de Ca's Alois, ens anàrem ben informats de com era, més o manco, la vida d'una persona senzilla dins el poble de Sencelles fa uns quants anys.

Sa Sella respon

A l'atenció de D. Pep Alomar i a tots els qui pensen com ell:

Tant respectable com la que més és la seva opinió o idea personal.

Es cert que qualche foto no té peu, però consideram que massa fan qui les duen com per encara exigir-los més. No fan tant qui no ens duen ni foto ni peu.

Es cert que molts d'articles no se signen, però n'hi ha molts més que no se cobren i, igual

que vostè s'estima més llegir i criticar que venir a fer feina i escriure, nosaltres ens estimam més riure que fer riure.

En quant a la falta d'influència damunt vostè, només dir-li que és una llàstima, però, ben pensat, li donam la nostra enhorabona ja que deu ser un cas excepcional.

L'equip de redacció.

UN INTERÈS D'ALTURA

FINS AL

12%

T.A.E.*

SUPER COMPTE

BANCA MARCH

**Informi's a qualsevol de les nostres oficines
o telefonant al 900-300 202**

* Des de 500.000 Pts. les primeres 175.000 sense remunerar.
Remuneració segons trams. Exemples de T.A.E.: 1.000.000 Pts.: 5,62%;
10.000.000 Pts.: 9,82%; 50.000.000 Pts.: 12%